

**Інтеграція екологічних знань у підготовку бакалаврів
з туризму**

Верітов Олександр Ігорович¹, Зубов Вадим Олексійович², Белькова Світлана Вікторівна³

Опубліковано	Секція	УДК
30.05.2025	Фізична культура і спорт	338.48:502/504 (072)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17195676>

Анотація. У статті розглядається проблема викладання дисципліни «Природокористування в туризмі» у системі підготовки бакалаврів та її роль у формуванні екологічної культури, професійної відповідальності й практичних компетентностей майбутніх фахівців. Метою даної статті є наукове обґрунтування значущості викладання дисципліни «Природокористування в туризмі» у процесі підготовки бакалаврів та визначення її ролі у формуванні професійних компетентностей, необхідних для впровадження принципів сталого розвитку у туристичну практику. Наголошується, що сучасний розвиток туристичної галузі, попри її економічні та соціальні переваги, супроводжується посиленням антропогенного тиску на природні комплекси, що актуалізує потребу у спеціалістах, здатних забезпечити збалансоване поєднання рекреаційної діяльності та охорони довкілля. Проаналізовано структуру та зміст основних модулів дисципліни: теоретико-екологічні основи природокористування, правові та нормативні аспекти управління ресурсами, методи оцінки впливу туризму на екосистеми, принципи та інструменти сталого розвитку в туризмі, а також прикладні аспекти – польові дослідження, моделювання маршрутів із врахуванням екологічних вимог, використання GIS-технологій для моніторингу територій. Особлива увага приділена практикоорієнтованим формам роботи: екскурсійно-польовим практикам у національних парках і заповідниках, кейс-методам аналізу реальних ситуацій, проектній діяльності з розробки сталих туристичних продуктів, застосуванню цифрових інструментів екологічного моніторингу. Результати дослідження підтверджують, що викладання дисципліни «Природокористування в туризмі» сприяє підвищенню мотивації студентів до вивчення екологічних аспектів туризму, розвитку аналітичних, організаційних і комунікативних навичок, а також здатності інтегрувати знання з різних галузей у професійну діяльність. Встановлено, що

¹ доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної культури і спорту Запорізький національний університет, вул. Університетська, 66, Запоріжжя, Україна, orcid.org/0000-0002-3793-3010

² доктор філософських наук, професор, директор Інституту здоров'я, спорту і туризму ім. Т. Самоленко Класичного приватного університету, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, вул. Університетська, 70 Б, Запоріжжя, Україна orcid.org/0009-0009-7082-8747 zubov15021967@gmail.com

³ кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, вул. Університетська, 70 Б, Запоріжжя, Україна, Запоріжжя, Україна orcid.org/0000-0003-2570-0444 alo.zidmu@ukr.net

інтеграція теоретичних і практичних компонентів забезпечує формування у бакалаврів цілісного уявлення про принципи сталого розвитку та готовності до прийняття управлінських рішень у сфері туризму. Зроблено висновок, що дисципліна «Природокористування в туризмі» є ключовим елементом професійної підготовки, оскільки поєднує освітню, науково-дослідницьку та практичну складові, формує екологічно свідомих і конкурентоспроможних фахівців, здатних розвивати туристичну індустрію на засадах сталості та екологічної безпеки.

Ключові слова: природокористування, туризм, сталий розвиток, екологічна культура, екотуризм, професійна підготовка, бакалаври.

Integration of Environmental Knowledge in the Training of Tourism Bachelors

The article examines the issue of teaching the discipline “Environmental Management in Tourism” within the system of bachelor training and its role in shaping environmental culture, professional responsibility, and practical competencies of future specialists. The purpose of this article is to provide a scientific justification for the significance of teaching the discipline “Environmental Management in Tourism” in the process of bachelor training and to determine its role in the formation of professional competencies necessary for the implementation of sustainable development principles in tourism practice. It is emphasized that the modern development of the tourism industry, despite its economic and social advantages, is accompanied by increasing anthropogenic pressure on natural complexes, which highlights the need for specialists capable of ensuring a balanced combination of recreational activities and environmental protection. The structure and content of the main modules of the discipline are analyzed: theoretical and ecological foundations of environmental management, legal and regulatory aspects of resource management, methods of assessing the impact of tourism on ecosystems, principles and tools of sustainable development in tourism, as well as applied aspects – field research, modeling of tourist routes with consideration of environmental requirements, and the use of GIS technologies for territorial monitoring. Special attention is paid to practice-oriented forms of learning: field excursions in national parks and nature reserves, case methods for analyzing real situations, project work on the development of sustainable tourism products, and the application of digital tools for environmental monitoring. The results of the study confirm that teaching the discipline “Environmental Management in Tourism” contributes to enhancing students’ motivation to study the ecological aspects of tourism, developing analytical, organizational, and communication skills, as well as the ability to integrate knowledge from different fields into professional practice. It was established that the integration of theoretical and practical components ensures the formation of a holistic understanding of the principles of sustainable development among bachelors and their readiness to make management decisions in the tourism sector. The article concludes that the discipline “Environmental Management in Tourism” is a key element of professional training, as it combines educational, research, and practical components, fostering environmentally conscious and competitive specialists capable of developing the tourism industry on the principles of sustainability and environmental safety.

Keywords: environmental management, tourism, sustainable development, environmental culture, ecotourism, professional training, bachelors.

Вступ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний розвиток туристичної галузі відбувається у контексті глобальних викликів, серед яких особливої актуальності набувають проблеми раціонального використання природних ресурсів та збереження екологічної рівноваги. Туризм, з одного боку, є важливим чинником соціально-економічного зростання, створює нові робочі місця та забезпечує надходження до бюджетів, а з іншого — виступає джерелом антропогенного навантаження на природні комплекси, що може призводити до деградації екосистем, втрати біорізноманіття та погіршення якості довкілля.

У цих умовах формування у майбутніх фахівців сфери туризму екологічної культури, професійної відповідальності та практичних навичок сталого природокористування постає однією з ключових освітніх і науково-практичних задач. Дисципліна «Природокористування в туризмі» покликана забезпечити студентів знаннями про механізми взаємодії людини та природи у процесі туристичної діяльності, методи оцінки екологічних ризиків і шляхи їх мінімізації, принципи управління природними ресурсами з урахуванням вимог сталого розвитку.

З наукової точки зору проблема викладання даної дисципліни пов'язана з необхідністю інтеграції сучасних екологічних концепцій, міждисциплінарних підходів та інноваційних методів у підготовку студентів. З практичної — з потребою формування у майбутніх бакалаврів з туризму здатності проектувати та організовувати туристичні продукти, які поєднують економічну доцільність, культурну привабливість і екологічну безпеку.

Таким чином, викладання дисципліни «Природокористування в туризмі» забезпечує вирішення стратегічних завдань підготовки висококваліфікованих фахівців, спроможних працювати в умовах сучасного ринку туристичних послуг, дотримуючись принципів сталого розвитку та міжнародних екологічних стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У світовій і вітчизняній науковій літературі простежується стійкий інтерес до проблем раціонального природокористування в туризмі крізь призму концепції сталого розвитку. Узагальнені огляди UNWTO (2022) [5] та IUCN (Eagles, McCool & Haynes, 2002) [3] підкреслюють, що туристичні дестинації з високою біорізноманітністю водночас є зонами підвищеної екологічної вразливості; звідси акцент на інструментах управління відвідувачами, системах моніторингу та еколого-освітніх практиках. У працях Butler (1999) [1] і Weaver (2006) [6] детально розглянуто концептуальні засади сталого туризму, зокрема взаємозв'язок між екологічними й економічними вимогами розвитку галузі.

Значний пласт досліджень зосереджений на методиках інтеграції екологічних знань у професійну підготовку фахівців з туризму. Buckley (2012) [2] акцентує увагу на розриві між теоретичними моделями сталого розвитку та реальністю туристичної практики, що робить актуальним пошук ефективних педагогічних інструментів. Gössling, Scott & Hall (2015) [4] описують приклади поєднання екологічних і технологічних рішень для управління ресурсами в туризмі, зокрема системи водозбереження та цифрового моніторингу.

Українські науковці розвивають тему через аналіз локальних особливостей. Так, Кифяк (2011) [7] обґрунтовує необхідність урахування природоохоронних вимог при

організації туристичної діяльності в Україні. Мальська і Занько (2014) [8] досліджують міжнародний досвід впровадження екологічних стандартів у сфері послуг, підкреслюючи потребу його адаптації до національних умов. Фоменко (2017) [9] акцентує на потенціалі екологічного туризму як напряму, що формує екологічну свідомість туристів і водночас виступає чинником сталого розвитку територій. Бейдик (2020) [10] у своїй роботі звертає увагу на сучасний стан природних рекреаційних ресурсів України та наголошує на необхідності їх раціонального використання й збереження.

Попри наявність значного масиву досліджень, залишаються недостатньо розробленими питання практичної інтеграції наукових індикаторів (рекреаційна місткість, екологічний слід, вуглецевий бюджет поїздки) у навчальні результати бакалаврських програм. Недостатньо емпіричних даних щодо ефективності педагогічних інтервенцій — лабораторій з використанням GIS, проєктів «service-learning», рольових переговорів зі стейкхолдерами тощо. Також бракує локалізованих кейсів із національних парків, прибережних зон чи об'єктів природної спадщини ЮНЕСКО, які могли б стати базою для студентських проєктів.

Отже, сучасний науковий дискурс забезпечує міцне теоретичне підґрунтя для дисципліни «Природокористування в туризмі» — від рамок сталого розвитку до прикладних інструментів менеджменту відвідувачів і екосертифікації. Подальший поступ потребує дидактичної конкретизації: розбудови практикоорієнтованих модулів із GIS та екологічного моніторингу, стандартизованих рубрик оцінювання та локалізованих кейсів, що напряму вимірюють сформовані у бакалаврів професійні компетентності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є наукове обґрунтування значущості викладання дисципліни «Природокористування в туризмі» у процесі підготовки бакалаврів і визначення її ролі у формуванні професійних компетентностей, необхідних для впровадження принципів сталого розвитку у туристичну практику.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання низки завдань:

1. Здійснити аналіз сучасних наукових підходів до проблеми раціонального природокористування в туризмі та його освітнього відображення у програмах підготовки бакалаврів.
2. Окреслити зміст і структуру дисципліни «Природокористування в туризмі» з урахуванням інтеграції екологічних, економічних та соціокультурних аспектів.
3. Визначити методичні підходи та педагогічні технології, які забезпечують практикоорієнтований характер навчання та формування у студентів екологічної свідомості й професійної відповідальності.
4. Обґрунтувати значення дисципліни для формування ключових компетентностей бакалаврів з туризму: аналітичних, комунікативних, організаційних та проєктувальних.
5. Визначити перспективи вдосконалення навчального процесу через використання цифрових технологій моніторингу довкілля, інтерактивних кейсів і міждисциплінарних освітніх практик.

Методологія дослідження

Методологічною основою статті є системний і міждисциплінарний підхід до вивчення проблеми викладання дисципліни «Природокористування в туризмі». Він ґрунтується на поєднанні положень педагогіки вищої школи, концепцій сталого розвитку та сучасних екологічних теорій.

Для досягнення поставленої мети застосовано комплекс методів:

- Теоретичні методи – аналіз і синтез наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів з проблем сталого туризму, природокористування та екологічної освіти; узагальнення результатів попередніх досліджень; порівняння концепцій та освітніх моделей.
- Емпіричні методи – вивчення навчальних планів і робочих програм підготовки бакалаврів з туризму у закладах вищої освіти України; контент-аналіз навчально-методичного забезпечення дисципліни; експертне опитування викладачів та студентів щодо актуальності й ефективності тематики курсу.
- Методи педагогічного проектування – розробка моделі інтеграції дисципліни «Природокористування в туризмі» в освітній процес, визначення оптимального співвідношення теоретичних та практичних форм навчання, формування критеріїв оцінювання професійних компетентностей студентів.
- Методи візуалізації й моделювання – застосування геоінформаційних технологій (GIS) та еколого-освітніх кейсів як інструментів навчання і засобів формування у студентів навичок аналізу впливу туризму на природні комплекси.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні педагогічних умов і методичних підходів до викладання дисципліни, які поєднують класичні екологічні знання із сучасними цифровими технологіями та практикоорієнтованими методами.

Результати

Проведений аналіз дозволив встановити, що дисципліна «Природокористування в туризмі» виконує ключову роль у професійній підготовці бакалаврів, забезпечуючи формування системних знань про взаємодію туризму і природного середовища та розвиток практичних навичок раціонального використання ресурсів.

У типових навчальних планах бакалаврів з туризму дисципліна охоплює кілька взаємопов'язаних модулів:

Теоретико-екологічні основи природокористування – цей модуль передбачає опанування студентами ключових екологічних категорій і понять, без яких неможливе усвідомлене управління туристично-рекреаційною діяльністю. У його межах розглядаються фундаментальні характеристики екосистем, закономірності функціонування біорізноманіття як основи стійкості природних комплексів, методи розрахунку й інтерпретації екологічного сліду як інтегрального показника впливу людини на довкілля. Особливу увагу приділено поняттю рекреаційної місткості територій – як інструменту оцінки гранично допустимого антропогенного навантаження та ключового критерію при плануванні туристичних маршрутів. Формування теоретико-екологічної бази дозволяє майбутнім бакалаврам інтегрувати природоохоронні пріоритети у професійні рішення, забезпечувати баланс між потребами туристів та вимогами екологічної безпеки.

Правові та нормативні аспекти природокористування – змістовний блок, спрямований на формування у студентів знань про правові механізми регулювання туристичної діяльності з урахуванням вимог екологічної безпеки та сталого розвитку. У його межах здійснюється ознайомлення з міжнародними документами, зокрема Рамковими конвенціями ООН з охорони біорізноманіття та кліматичних змін, а також рекомендаціями ЮНЕСКО та IUCN щодо збереження об'єктів природної спадщини. Вивчаються національні нормативи охорони природи, природоохоронне законодавство України, стандарти сталого туризму (Global Sustainable Tourism Council – GSTC), а також системи екологічного менеджменту ISO 14001. Акцент робиться не лише на теоретичному засвоєнні правових положень, але й на практичному відпрацюванні навичок їх застосування у проектуванні туристичних продуктів, розробці маршрутів та оцінці відповідності туристичних об'єктів міжнародним і національним стандартам. Таким чином, модуль формує у студентів компетентність правового мислення та здатність забезпечувати баланс між економічними інтересами туристичної індустрії та екологічними обмеженнями.

Методи оцінки впливу туризму на довкілля – модуль орієнтований на формування у студентів інструментарію для кількісної та якісної оцінки екологічних наслідків туристичної діяльності. У його межах розглядаються методики визначення рекреаційного навантаження на природні території, що дозволяють обчислювати гранично допустиму кількість відвідувачів без втрати екологічної рівноваги. Вивчаються підходи еколого-економічного аналізу, які інтегрують природоохоронні показники з економічними критеріями ефективності та дають змогу оцінювати «екологічну вартість» туристичних продуктів. Особливе місце посідають методи екологічного аудиту туристичних підприємств та об'єктів інфраструктури (готелів, кемпінгів, рекреаційних комплексів), що передбачають системну перевірку відповідності їхньої діяльності екологічним стандартам та міжнародним сертифікаційним вимогам. Засвоєння цього модуля забезпечує майбутніх фахівців компетентностями у сфері прогнозування, моніторингу та мінімізації негативних впливів туризму на довкілля, а також умінням приймати управлінські рішення на основі доказових даних.

Сталий розвиток і туризм – модуль, присвячений інтеграції принципів сталого розвитку в організацію туристичної діяльності та підготовку майбутніх фахівців. Його зміст охоплює ключові інструменти екотуризму як форми використання природних ресурсів, що поєднує рекреаційні потреби суспільства із завданнями збереження довкілля та культурної спадщини. Значна увага приділяється питанням еко-брендингу та формуванню конкурентоспроможності туристичних продуктів за рахунок їх екологічної унікальності та відповідальності. Студенти ознайомлюються з міжнародними та національними системами еко-сертифікації (GSTC, Green Key, EU Ecolabel, ISO 14001), що визначають стандарти «зеленого» туризму та забезпечують довіру з боку споживачів. Практичний компонент включає аналіз кейсів «зеленого» менеджменту у готельному бізнесі, транспорті, організації подієвих заходів, що сприяє розвитку навичок проектування й управління сталими туристичними продуктами. Модуль формує у студентів розуміння туризму як інструменту реалізації глобальних

Цілей сталого розвитку (SDGs), а також компетентність у впровадженні екологічно відповідальних практик у майбутній професійній діяльності.

Прикладні аспекти природокористування в туризмі – модуль, спрямований на формування у студентів практичних навичок застосування екологічних знань у професійній діяльності. У його межах реалізуються польові дослідження в національних парках, заповідниках чи на рекреаційних територіях, де студенти вивчають реальний стан природних комплексів, здійснюють екологічні спостереження та проводять оцінку рекреаційних навантажень. Значну увагу приділено моделюванню туристичних маршрутів із урахуванням природоохоронних обмежень, принципів зонування територій і вимог екологічної безпеки. Важливою складовою є використання геоінформаційних систем (GIS) для картографування рекреаційних ресурсів, моніторингу антропогенного навантаження та оптимізації просторового управління туристичними потоками. Завдяки цьому студенти набувають здатності поєднувати теоретичні знання з практикою, прогнозувати екологічні наслідки туристичної діяльності та розробляти управлінські рішення на основі цифрових даних. Модуль забезпечує перехід від абстрактного розуміння принципів сталого розвитку до конкретних професійних дій у сфері туризму.

Аналіз результатів впровадження дисципліни у закладах вищої освіти показав, що найбільшу ефективність мають активні методи:

- *Екскурсійно-польові практики* у національних парках та заповідниках, які дозволяють студентам оцінити реальний стан природних ресурсів і проблеми їх збереження – важливий компонент професійної підготовки, що забезпечує інтеграцію теоретичних знань з реальними умовами функціонування природних територій. У процесі таких занять студенти безпосередньо ознайомлюються зі станом екосистем, здійснюють спостереження за біорізноманіттям, вивчають вплив туристичних потоків на природні комплекси та аналізують проблеми їх охорони. Практики включають виконання завдань з картографування туристичних маршрутів, фіксації рекреаційного навантаження, ідентифікації осередків антропогенного впливу, а також розробку пропозицій щодо підвищення рівня природоохоронних заходів. Така діяльність сприяє розвитку у студентів аналітичних навичок, формуванню екологічної відповідальності та здатності приймати професійні рішення, орієнтовані на збалансоване поєднання туристичної діяльності та збереження довкілля.

- *Кейс-методи* (аналіз ситуацій впливу масового туризму на екосистеми Карпат, Чорного моря чи міських агломерацій) – ефективна форма активного навчання, яка передбачає аналіз студентами реальних або змодельованих ситуацій, пов'язаних із впливом туризму на природне середовище. Типовими прикладами виступають кейси, що демонструють наслідки масового туризму для екосистем Карпат, прибережних зон Чорного моря чи урбанізованих агломерацій. Робота з такими матеріалами дозволяє студентам виявляти основні екологічні проблеми (ерозія ґрунтів, засмічення територій, перевантаження інфраструктури, деградація рекреаційних ресурсів), оцінювати масштаби негативного впливу та пропонувати шляхи його мінімізації. У процесі виконання завдань студенти набувають навичок системного мислення, аргументації та прийняття управлінських рішень у контексті реальних викликів туристичної галузі. Використання кейс-методів сприяє формуванню у майбутніх фахівців уміння

поєднувати теоретичні знання з практичними рішеннями та орієнтуватися у складних багатофакторних ситуаціях, характерних для сучасного туризму.

- *Проектна робота* (розробка студентами концепції сталого туристичного продукту або екологічного маршруту) – форма навчальної діяльності, що стимулює творчу та дослідницьку активність студентів через самостійну розробку концепцій сталих туристичних продуктів або екологічних маршрутів. У межах завдань цього формату здобувачі вищої освіти опрацьовують комплексні проекти, які поєднують економічну привабливість, соціальну значущість та екологічну безпеку. Розробка може включати створення еко-маршрутів у національних парках, дизайн програм екотурів із мінімальним вуглецевим слідом, концепції «зелених» подієвих заходів або локальних туристичних ініціатив для громад. Процес виконання передбачає роботу з нормативно-правовими актами, використання GIS-картографування, екологічного аудиту й маркетингового аналізу. Завдяки проектній роботі студенти набувають навичок командної взаємодії, стратегічного планування та презентації результатів перед різними стейкхолдерами (органами влади, бізнесом, громадами). Таким чином, цей елемент забезпечує формування у майбутніх фахівців здатності інтегрувати знання у практичні рішення та створювати конкурентоспроможні туристичні продукти, що відповідають принципам сталого розвитку.

- *Використання цифрових технологій* – робота з відкритими даними, картографування рекреаційних територій, застосування мобільних застосунків для розрахунку вуглецевого сліду поїздок – інноваційний елемент практикоорієнтованого навчання, що забезпечує інтеграцію сучасних ІТ-рішень у процес викладання дисципліни «Природокористування в туризмі». Студенти залучаються до роботи з геоінформаційними системами (GIS) для картографування рекреаційних ресурсів і моніторингу змін у природних комплексах. Використовуються мобільні застосунки для розрахунку вуглецевого сліду подорожей, планування еко-маршрутів і відстеження потоків відвідувачів у реальному часі. Додатково впроваджуються онлайн-платформи з відкритими даними (OpenStreetMap, Copernicus, Google Earth Engine), що дозволяють виконувати аналітичні завдання з оцінки антропогенного навантаження на території. Такий підхід формує у студентів практичні навички цифрової екологічної аналітики, вміння інтегрувати інструменти моніторингу у туристичне планування та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Використання цифрових технологій підвищує мотивацію до навчання, робить освітній процес більш динамічним і відповідає вимогам цифрової трансформації сучасної туристичної галузі.

Висновки

Проведене дослідження засвідчило, що дисципліна «Природокористування в туризмі» є невід'ємним і стратегічно важливим компонентом підготовки бакалаврів спеціальності «Туризм». Її змістове наповнення та методичне забезпечення дозволяють інтегрувати екологічні, економічні й соціокультурні аспекти туристичної діяльності, що сприяє формуванню у студентів цілісного уявлення про взаємодію людини і природи в умовах зростання туристичних потоків.

Встановлено, що вивчення теоретико-екологічних основ забезпечує базу для розуміння ключових категорій природокористування, тоді як правові та нормативні аспекти дозволяють студентам орієнтуватися у міжнародних і національних

документах та стандартах. Освоєння методів оцінки впливу туризму на довкілля формує у майбутніх фахівців аналітичні навички та здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення. Модуль «Сталий розвиток і туризм» орієнтує студентів на впровадження екологічно відповідальних практик у туристичний бізнес, а прикладні аспекти навчання забезпечують безпосереднє застосування знань у польових умовах та за допомогою цифрових технологій.

Практикоорієнтовані форми роботи (екскурсійно-польові практики, кейс-методи, проєктна діяльність, використання GIS та мобільних застосунків) підтвердили свою ефективність у підвищенні мотивації студентів, розвитку їхніх комунікативних, проєктувальних та організаційних компетентностей. У результаті дисципліна не лише сприяє формуванню екологічної культури й професійної відповідальності, але й готує бакалаврів до реальних викликів галузі, пов'язаних із необхідністю поєднання економічної доцільності з природоохоронними завданнями.

Науково-методична значущість роботи полягає у визначенні педагогічних умов та методичних підходів, що забезпечують інтеграцію концепцій сталого розвитку у підготовку фахівців з туризму. Практична цінність полягає у можливості використання напрацьованих рекомендацій для оновлення освітніх програм, створення сучасних навчальних модулів та підвищення ефективності підготовки студентів до професійної діяльності у сфері туризму.

Перспективи подальших наукових пошуків у сфері викладання дисципліни «Природокористування в туризмі» пов'язані з необхідністю глибшої інтеграції міждисциплінарних підходів та цифрових технологій у навчальний процес. Зокрема, актуальним є розроблення диференційованих навчальних програм, що враховуватимуть різний рівень підготовленості студентів та їх професійні орієнтації (екологічний туризм, подієвий туризм, міський туризм тощо).

Важливим напрямом виступає використання геоінформаційних систем і супутникових даних для моделювання впливу туристичних потоків на природні комплекси, що дозволить створювати навчальні симулятори та віртуальні лабораторії для студентів. Перспективними є дослідження ефективності впровадження інтерактивних форм навчання – рольових ігор зі стейкхолдерами, «service-learning» проєктів у громадах, цифрових платформ моніторингу рекреаційних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Butler, R. W. Sustainable tourism: A state-of-the-art review. *Tourism Geographies*, 1999, № 1(1), с. 7–25. <https://doi.org/10.1080/14616689908721291>
2. Buckley, R. Sustainable tourism: Research and reality. *Annals of Tourism Research*, 2012, № 39(2), с. 528–546. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2012.02.003>
3. Eagles, P. F. J., McCool, S. F., & Haynes, C. D. Sustainable tourism in protected areas: Guidelines for planning and management. Gland, Switzerland; Cambridge, UK: IUCN – The World Conservation Union, 2002.
4. Gössling, S., Scott, D., & Hall, C. M. *Tourism and water: Interactions, impacts and challenges*. Bristol: Channel View Publications, 2015.
5. UNWTO. *Tourism and the Sustainable Development Goals – Journey to 2030*. Madrid: United Nations World Tourism Organization, 2022.
6. Weaver, D. B. *Sustainable tourism: Theory and practice*. London: Routledge, 2006.

7. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Книги-XXI, 2011.
8. Мальська М. П., Занько Ю. І. Міжнародний туризм і сфера послуг. Київ: Знання, 2014.
9. Фоменко Н. В. Екологічний туризм: теорія і практика. Київ: Альтерпрес, 2017.
10. Бейдик О. О. Природні рекреаційні ресурси України: сучасний стан і напрями використання. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія, 2020, № 75(2), с. 15–21. <https://doi.org/10.17721/1728-2721.2020.75.2.15-21>